

ועדה לפי סעיף 44ב' לפקודת הרופאים [נוסח חדש] התשל"ז-1976

תאריך: 25/01/2017

בעניין:

שר הבריאות חה"כ הרב יעקב ליצמן
באמצעות בא – כוחו עוה"ד יונתן ברג
לשכת היועמ"ש, משרד התובע הראשי
משרד הבריאות, ירושלים

הקובל

נגד

ד"ר דניאל מאיר

ובעניין:

ע"י ב"כ עוה"ד פרופ' דוד ליבאי

הנקבל

המלצה

1. הועדה

חברי הועדה: ד"ר משה לידגי - יו"ר, פרופ' אליעזר קיטאי - חבר ועו"ד
משה ארד - חבר, מונו ע"י שר הבריאות לדון בקובלנה לפי סעי' 44(א) לפקודת
הרופאים [נוסח חדש] התשל"ז-1976 (להלן: "הפקודה").

2. הקובלנה

א. כנגד הנקבל, רופא מורשה ומומחה בפסיכיאטריה של הילד
המתבגר, הוגשה קובלנה בגין הרשעה בעבירה פלילית לפי סעיף
41(5) לפקודה.

ב. ע"פ הקובלנה, הורשע הנקבל ביום 13.12.2012 בבית המשפט
המחוזי בתיק 2184/06 בשבעה אישומים של התעללות בחוסה חסר
ישע לפי סעיף 368ג' סיפא לחוק העונשין התשל"ז - 1977 (להלן:
"חוק העונשין"), באישום אחד של שימוש פסול באמצעי כפיה לפי
סעיפים 34 ו-44 לחוק הטיפול בחולי נפש התשנ"א - 1991
ובאישום אחד של הזנחת מושגחים לפי סעיף 362 לחוק העונשין.

ג. על ההרשעה כמפורט לעיל ועל העונש ערער הנקבל בבית המשפט
העליון בתיק ע"פ 258/14 ואילו המדינה ערערה על קולת העונש
בע"פ 285/14.

- ד. שני הערעורים נדחו בבית המשפט העליון ביום 8.12.2015.
- ה. ביום 09.12.2015 הוגש כתב הקובלנה נשוא דיון זה ע"י הקובל.
- ו. מחומר הראיות שהובא בפני חברי הועדה ובכללם כתב האישום ופסקי הדין הן בבית המשפט המחוזי והן בבית המשפט העליון, עולה כי האירועים נשוא הרשעת הנקבל אירעו בתקופה שבין פברואר 2003 לבין אפריל 2004. כתב האישום הוגש בשנת 2006.
- ז. האירועים נשוא כתב האישום אירעו בעת שהנקבל שימש כמנהל המחלקה לטיפול באוטיסטים בבית החולים "איתנים".
- ח. לאחר הדיון בבית המשפט המחוזי הורשע הנקבל, כאמור, בסעיף ב' לעיל והוטלו עליו העונשים כדלקמן:
1. ששה חודשי מאסר לריצוי בעבודות שירות.
 2. שמונה עשרה חודשי מאסר על תנאי שלא יעבור בתוך 3 שנים עבירה של התעללות לפי סעיף 368ג' לחוק העונשין.
 3. חמישה חודשי מאסר על תנאי שלא יעבור בתוך שנתיים עבירה של הזנחת מושגחים או שימוש פסול באמצעי כפייה.
 4. קנס בסך 15,000 ₪. ערעורו של הנקבל נדחה כאמור והעונשים הנ"ל נותרו בעינם והנקבל אף סיים לרצותם.
- ט. ביום 17.5.2016 התקיים הדיון בקובלנה ובמסגרת הדיון נטענו הטענות באשר לאמצעי המשמעת שיש להטיל על הנקבל בעקבות הרשעתו כאמור.

3. טענות הקובל

- א. הליך המשמעת שונה באופיו מההליך הפלילי וכפועל יוצא קיים הבדל בין העונש המוטל בגין עבירה פלילית לבין אמצעי המשמעת המוטל בגין עבירת משמעת.
- ב. אמצעי המשמעת נועד לשרת את התדמית הראויה ותפקודו הראוי של שירות המדינה.
- ג. בשל האמור, טוען ב"כ הקובל, יש להטיל על הנקבל אמצעי משמעת כאשר אין לשקול את הנסיבות בהן בוצעה העבירה הפלילית ואת נסיבותיו האישיות של הנקבל באותו אופן בו נשקלים הדברים בדיון הפלילי. (עמ' 38 ש' 4-1). דהיינו, על ועדה זו מוטל התפקיד לתת משקל מופחת לנסיבות האירועים נשוא האישומים בהם הורשע הנקבל ולנסיבותיו האישיות של הנקבל.

- ד. עוד טוען ב"כ הקובל כי בבוא הועדה להמליץ על אמצעי המשמעת שיש להטיל על הנקבל הרי שיש להתניחס לטוהר מידותיו ולמוסריותו של הנקבל ובמיוחד נוכח מעמדו ותפקידו כרופא.
- ה. העבירות בהן הורשע הנקבל מצביעות על היקף גדול של הזנחה בה היה הנקבל מעורב וכמובן שהמדובר באירועים חמורים בהם נטל הנקבל חלק הן בדרך של מחדל ולעיתים באופן פעיל.
- ו. הנקבל, כך לפי ב"כ הקובל, לא עמד בתנאי היסודי והבסיסי של הרפואה, דהיינו "אל תזיק".
- ז. במהלך התקופה שבין הגשת כתב הקובלנה ועד הרשעתו הסופית של הנקבל, לא נקט הקובל באמצעים לפי סעיף 44 א' לפקודה, דהיינו התליה זמנית, הואיל והנקבל הושעה מתפקידו במהלך הליך משמעת בנציבות שירות המדינה ומכיוון שהפסיק את עבודתו בבית החולים, לא ננקט צעד לפי הסעיף הנ"ל לפקודה.
- ח. באשר לכתב הקובלנה גם זה לא הוגש אלא לאחר ההחלטה בערעור.
- ט. בשל העבירות נשוא כתב האישום בו הורשע הנקבל וחומרתן, יש לשלוח מסר לפיו אין לראות בהתנהגות הנקבל כמפורט בכתב האישום כהתנהגות מקובלת ולפיכך יש להטיל על הנקבל אמצעי משמעת של ביטול רשיונו מלעסוק ברפואה.

4. טענות הנקבל

- א. העבירות בהן הורשע הנקבל הינן חמורות ביותר ודינו של העובר אותן הוא תשע שנות מאסר כמפורט בחוק העונשין.
- ב. למרות האמור לא נדון הנקבל אף ליום מאסר אחד וערעור המדינה על כך בבית המשפט העליון נדחה.
- ג. ב"כ הנקבל מסכים כי יש תכלית שונה לשיקולי בית המשפט ולשיקולי הועדה בבואם להטיל עונש או אמצעי משמעת.
- ד. הנקבל בן 64 ועבד כרופא בשירות המדינה בבית החולים איתנים מאז שנת 1977. בשנת 1990 מונה כמנהל מחלקת ההמשך בבית החולים עד להשעייתו ביום 8/11/2004, בעקבות ההליך המשמעתי שנוהל בנציבות שירות המדינה.
- ה. העבירות המיוחסות לנקבל נעברו במהלך 14 חודשים מתוך כלל התקופה בה שירת הנקבל בבית החולים.
- ו. העבירות נעברו לפני למעלה מ-12 שנים.

ז. הנקבל ידע על מעשי האחות אך לא עשה דבר על מנת להפסיקם דהיינו, הנקבל עבר עבירה של מחדל בשעה שהאחות הראשית במחלקה היתה הרוח החיה במחלקה והיא זו שקבעה את הכללים והנהלים במחלקה שעה שהנקבל, כאמור, נמנע מלעצרה עת היה צורך בכך.

ח. הנקבל לא היה חלק פעיל בהתעללות באותם מקרים בהם הורשע אלא היה פסיבי ולא נקט עמדה. לפיכך הורשע כשותף בדרך של מחדל.

ט. המחלקה בה הועסק הנקבל ואותה ניהל היא מחלקה קשה ביותר ולפי דברי ביהמ"ש המחוזי: "קשה ביותר עלי אדמות". המטופלים במחלקה לוקים בפיגור שכלי ואוטיזם שע"פ רוב משולבים במחלה גופנית אחרת.

י. אמצעי הטיפול בחולים הנ"ל דלים, ויכולות הטיפול מוגבלות ביותר ושמרניות. שיקום וריפוי אינם אפשריים נכון להיום. בנסיבות אלה, מקדם השחיקה של הצוות המטפל גבוה במיוחד, קל וחומר בהתחשב באופיין של הבעיות והאתגרים הפרוזאיים עימם נאלץ הוא להתמודד בכל יום מחדש.

יא. למרות האמור בחר הנקבל לעבוד במחלקה האמורה, במשך 26 שנים שעה שיכול היה לבחור במחלקה אחרת וקלה יותר. העבודה במחלקה היוותה שליחות עבור הנקבל.

יב. הטיפול המוענק לחולים מסוג זה בו עסקינן, אינו ממין הטיפולים לגביהם יש שיטה מוסכמת. הטיפול בסוג זה שחל חולים מחייב סוגי טיפול שלא נוסו וניסויים חדשים הכל כדי להיטיב עם החולים. הכל נעשה מתוך כוונות טובות תוך ניסיון על המטופלים ולסייע להם וכדברי ביהמ"ש: **"הנני נכון לקבל את טענותיו של ב"כ נאשם 3 לפיהן לא היתה באיזה מפעולותיו של נאשם 3 כוונה להרע או לפגוע במי מן החוסים והוא התכוון להיטיב עימם ולהרגיע אותם"**.

יג. הנקבל לא פעל כפי שפעל במטרה לפגוע, להעליב או להשפיל את החוסים.

יד. לפי קביעת ביהמ"ש, האמין הנקבל באמת ובתמים במרבית המקרים כי המניע הוא דאגה למטופלים.

טו. בחלק מהמקרים הנקבל לא הסכים עם פעולות והוראות האחות הראשית במחלקה ואף התנגד לפלקט שנתלה על הקיר ובו הוראות שלא נראו לנקבל ואף הורה להסירו.

טז. לפיכך יש ליתן לעניין זה משקל בבוא הועדה להמליץ על אמצעי המשמעת שיש להטיל על הנקבל.

יז. הנקבל התריע לא אחת על מצוקת כוח האדם דבר שבהכרח פגע בטיפול הנכון בחולים. גם התנאים הפיזיים במחלקה היו רחוקים מלהשביע רצון.

5. עדויות אופי

- א. בפני הועדה הובאו הרבה עדויות אופי רבות ביניהן עדויות של רופאים ואף של הורי מטופלים מבית החולים ומחוצה לו.
- ב. מעדויות אלה עולה כי הנקבל הקדיש עצמו לטיפול בחולים אוטיסטים קשים ובאמצעיו הדלים הביא להם מזור והקלה.
- ג. הנקבל הינו אחד מבעלי השם בתחום זה של הרפואה ואף נבחר כמרצה מצטיין באוניברסיטה.
- ד. חלק מהעדים אף הבהיר כי כיום הנקבל מטפל בחולים מאותו סוג ומסייע הן לחולים והן לבני משפחתם ולעיתים קרובות טיפולו של הנקבל בחולה הוא זה המסייע, בשעה שטיפולים ע"י אחרים לא הביא להקלה לחולים.
- ה. הנקבל זמין בכל עת לבקשות שונות של המטופלים ושל בני משפחתם.
- ו. לדברי העדים התליית רישיונו של הנקבל באופן שלאחריו לא יוכל להמשיך ולטפל בחולים, יגרום נזק רב לחולים ולבני משפחתם דבר שבמאזן הנוחות מחייב את המשך עבודתו של הנקבל בתחום.
- ז. בין השאר קיבלו חברי הועדה מסמכים המעידים על פעילותו הרבה של הנקבל לטובת מטופליו, באקדמיה, בצבא ועוד (נ/1-8/נ).

6. דיון והמלצה

- א. מעשי הנקבל, כמפורט בקובלנה ובכתב האישום, חמורים מאין כמותם.
- ב. הניזוקים ממעשי הנקבל ולמעשה ממחדליו הינם חולים קשים שלרובם אין תובנה כלל ולמעשה אין כלל טיפול שיכול לשקמם או לרפאם.
- ג. צודק ב"כ הקובל כי יש להבחין בין עונש במישור הפלילי ואמצעי משמעת במישור המשמעותי.
- ד. אכן אין להקיש מן העונש הקל לכאורה שהוטל על הנקבל ע"י בית המשפט על אמצעי המשמעת שיש להטיל על הנקבל במסגרת ועדה זו. עם זאת, ובמסגרת השיקולים שעל ועדה זו לקחת בחשבון, יש להתייחס גם לאיזון שבין טובת הכלל לבין טובתו של הנקבל.

ה. אין מחלוקת כי הנקבל לא ביצע אף לא אחד מן המעשים המתוארים בכתב האישום אלא שבהיותו מנהל המחלקה, לא ידע על חלק מאותם מעשים, בחלק הפך לשותף בשל עובדת היותו מנהל המחלקה ובחלק נטען שהיה עליו לאסור את אותם מעשים.

ו. יוצא אפוא כי הנקבל שימש כמנהל גרוע במחלקה ולמעשה לא התאים לתפקיד זה כיוון שנמנע מעימותים שלעיתים היו נחוצים לצורך ניהול נכון של המחלקה ולצורך השלטת הוראותיו המקצועיות במחלקה.

ז. בפועל נוהלה המחלקה ע"י האחות הראשית אשר הדירה את הנקבל מחלק נכבד של פעילויות המחלקה. קבע ביהמ"ש כי במקרים מסויימים האחות ביזתה אותו ואף צעקה עליו בפני אנשי הצוות כאשר הנקבל ממשיך להירתע ונמנע מעימות עם האחות.

ח. במעשיו אלו, כך קבע ביהמ"ש, לא עמד הנקבל בדרישות המקובלות ממנהל מחלקה ולמעשה הפך לשותף של האחות בביצוע המעשים המיוחסים בכתב האישום. יוצא אפוא כי הנקבל ביצע את העבירות בדרך של מחדל.

ט. מעדויות האופי לרבות כלל המוצגים שהובאו בפני ועדה זו עולה כי הנקבל הינו רופא עתיר זכויות, מקצועי ביותר ותורם רבות גם היום וגם בעבר לציבור החולים הקשים בהם מטפל.

י. כפי קביעת ביהמ"ש בפסק הדין, מדובר במחלקה הקשה ביותר בבית החולים. מחלקה שאין לחולים בה כל סיכוי, לפחות בשלב זה, לריפוי. כל שניתן הוא להקל במקצת על סבלם.

יא. כשמדובר במחלקה קשה ברור הוא כך קבע ביהמ"ש, שיש גם השפעה של ממש על הצוות העובד במחלקה ועל השחיקה אותה עוברים אנשי הצוות.

יב. המחלקה אותה ניהל הנקבל, לא רק שהיתה קשה ביותר הן למטופלים והן לצוות, אלא שגם האמצעים שהועמדו לרשות המחלקה היו דלים ביותר דבר שבהכרח פגע במטופלים ובדרך הטיפול בהם.

יג. אין באמור לעיל כדי להקל מסבלם של המטופלים שנפלו קורבן למחדליו של הנקבל. יחד עם זאת עלינו גם לאזן בין טובת הציבור לבין אמצעי המשמעת שיש להטיל על הנקבל.

יד. מדברי הגב' עדת האופי הראשונה עולה כי הנקבל טיפל ומטפל בחולים האוטיסטים במסירות לב, בשעות שונות וללא תמורה (עמ' 4 ש' 14-18).

טו. לדברי הגב', אם לחולה אוטיסט המשמשת גם כראש אלו"ט בירושלים, הרי שכשהיא מפנה משפחה לטיפולו של הנקבל יש

הצלחה וכדבריה: "וכשאני שולחת לדר' דניאל מאיר שם הכל נגמר. אני יודעת למה, זה הנסיון, זה הידע, זה הדבר שאני רואה אצלו ושלצערי לא ראיתי אצל הרבה אנשי מקצוע". (עמ' 5 ש' 8-10).

טז. בהמשך מוסיפה הגב' ואומרת: "אני באמת, כאמא, כפעילה, כבעלת נסיון, אני מבקשת ומתחננת בשביל הציבור שלנו, הציבור שלנו, משפחות, ההורים,, האחים. אנחנו לא יכולים להרשות לעצמנו שרופא כזה לא יהיה." (עמ' 5 ש' 13-16).... "אני מכירה כמעט את כל הפסיכיאטרים שעובדים בתחום של האוטיזם במחוז ואני מתפללת ומקווה ומבקשת שהציבור שלנו, שימשיך לנו השירות הזה, שיהיה לנו את האיש היקר הזה". (עמ' 6 ש' 3-6).

יז. בהמשך דבריה אומרת: "... מטבע הדברים כאמא, הדבר, מישהו שפוגע בילדים שלו? בחסרי ישע? במישהו שלא יכול להביע את עצמו? אוטיזם היא לקות מאד מאד קשה ומורכבת. אבל אני חושבת שכן, זה דבר שכל השנים ליווה אותנו ונתן לנו את השירות. אז הוא לא היה מנהל טוב, אבל למנוע מאיתנו המשפחות והילדים האלה את הידע שלו, את הטיפול שלו, אנחנו צריכים אותו. כשאני אומרת אנחנו זה לא רק הילדים, זה כל המשפחה."

יח. הנה כי כן דווקא הנפגעים הפוטנציאליים לכאורה של הנקבל, הם אלו המבקשים בכל לשון של בקשה להימנע מלהטיל עליו אמצעי משמעת שלן התליית רישיונו, דבר שיש לקחתו במכלול שיקולי ועדה זו.

יט. חובת ועדה זו היא בין השאר לאזן כאמור בין כלל הציבור לבין הנקבל. מהדברים שנמסרו לנו עולה תמונה לפיה מחד עבר הנקבל עבירות קשות וכלפי ציבור פגיע במיוחד ומאידך תרומתו לחולים ולמשפחותיהם גדולה ודרושה גם היום.

כ. התרשמנו מכך שאם תישלל זכותו של הנקבל מלעסוק ברפואה ולטפל במטופליו הקשים הרי שהנפגעים העיקריים יהיו חוליו ומשפחותיהם יותר מאשר הנקבל עצמו.

כא. לכל אלה יש להוסיף את דברי הנקבל בסוף הדיון מהם נלמד כי האירועים אירעו לפני למעלה מ-12 שנים, כמו כן הבהיר הנקבל כי מאז שהבין כי אחותו חולה החליט להתמסר לרפואה בכלל ולטיפול באוטיסטים בפרט.

כב. מן המפורסמות היא כי יש גם ליתן משקל לחלוף הזמן שבין מועד ביצוע העבירות נשוא קובלנה זולבין מועד המלצת הועדה במיוחד נוכח העובדה שבפרק הזמן הארוך שחלף, לא רק שהנקבל המשיך לעבוד בתפקידו ותיפקד ללא רבב אלא שאף הקובל מצא לנכון שלא להגיש בקשה לפי סעיף 44א' לפקודה.

כג. הנקבל הודה בטעויות אותן ביצע ואנו הסוברים כי נטילת אחריות זו כנה היא.

כד. יש עוד לזכור כי הנקבל נענש בבית המשפט המחוזי בירושלים וכן בבית הדין למשמעת של נציבות שירות המדינה וכיום עומד לדין בפני הערכאה השלישית דהיינו ועדה זו.

כה. נוכח כל האמור ולאחר ששקלנו את האיזונים הנכונים שיש לשקול אנו ממליצים על התליית רישיונו של הנקבל לתקופה של חודש ימים.

עו"ד משה ארד, חבר

פרופ' אליעזר קיטאי, חבר

ד"ר משה לידג', יו"ר